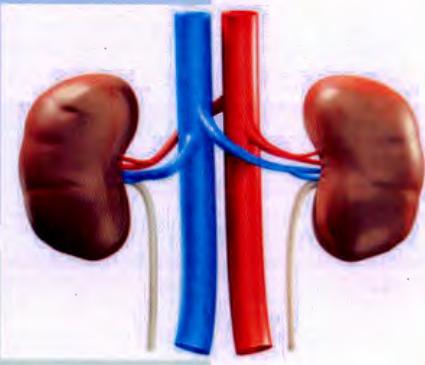

Drug-induced Nephrotoxicity

โดยงานวิชาการกลุ่มงาน
เภสัชกรรมโรงพยาบาลราชวิถี

3. Antineoplastic drugs

3.1 Alkylating agent

3.1.1 Cisplatin

เป็น antineoplastic drug ที่ดีและมีประสิทธิภาพในการรักษามะเร็งสูงมาก โดยเฉพาะ solid tumor แต่ขนาดมากกว่า 100 mg/m^3 พบอุบัติการณ์ ARF ที่สูงมาก

Prevention

- (1) ใช้ Cisplatin ในขนาดน้อยกว่า 120 mg/m^3 และใช้ slow infusion มากกว่า 30 นาที ใน 0.9% NaCl 250 ml และหากต้องให้ขนาดมากกว่า 200 mg/m^3 แนะนำให้ผสมกับ 3% NaCl แทน

- (2) การให้ saline hydration ควรให้ 0.9% NaCl รวมกับ KCl 20 mEq/L 150-200 ml/hr โดยให้ก่อนการให้ยา 12 hr และให้ติดลอดการให้ยา Cisplatin จนหยุดยา แล้วให้ต่ออีก 12-24 hr

- (3) การเพิ่ม tubular flow โดยการให้ Furosemide และ Mannitol

- (4) การให้ Probenecid เพื่อยับยั้งการถูกกลับของ Cisplatin ที่ tubule

- (5) ในการณ์ที่จะใช้ Cisplatin ในแบบ intraperitoneal route เช่น ในกรณี advanced stage ovarian carcinoma, mesothelioma และ malignant carcinoid แนะนำการให้ Thiosulfate ทาง IV ทำให้ไม่มีพิษต่อไต แต่จะหมดคุณสมบัติ antineoplastic drug เนื่องจากต้องการผลการน้ำเชลล์มะเร็งภายในช่องท้องเท่านั้น และอาจเพิ่มขนาดยา Cisplatin ในช่องท้องได้ถึง 270 ml/m^3 โดยไม่เกิด ARF

เอกสารอ้างอิง

บุญธรรม จิรจันทร์. Drug-induced Nephrotoxicity.
วารสารสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย 2547;10(2):140-48.

สรุปการป้องกันและรักษา Drug-induced Nephrotoxicity

มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญดังนี้คือ

1. หยุดยาที่ทำให้เกิด nephropathy และเลี่ยงไปใช้ยาตัวอื่น
2. ให้เสา: ป้องกัน และแก้ไขปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้เกิด nephropathy จากยานั้นๆ
3. หลีกเลี่ยงการเกิดภาวะ dehydration ในผู้ป่วย昏迷: ใช้ยา เพราะจะทำให้เกิด renal ischemia ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดพิษจากยาเข้าขึ้น
4. การให้ sodium chloride มีรายงานว่าช่วยป้องกัน Drug-induced Nephrotoxicity จากยาบางชนิด เช่น Cisplatin โดยการให้ NaCl จะเพิ่ม tubular flow ป้องกันการอุดตัน และลดระดับ renin ทำให้ renal blood flow ดี เพราะฉะนั้นการให้น้ำเกลือ 0.9% NaCl มีประโยชน์
5. มีการกล่าวถึงการใช้ Furosemide ในการป้องกัน Drug-induced Nephropathy แต่หากถูกแล่ไม่ดี อาจทำให้เกิด Hypovolemia และ Electrolyte imbalance

ทั้งนี้ยาทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่พบว่าเกิดพิษต่อไตเท่านั้น หากสนใจสามารถศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ บุญธรรม จิรจันทร์. Drug-induced Nephrotoxicity. วารสารสมาคมโรคไตแห่งประเทศไทย 2547;10(2):140-48.

ยาที่เราใช้กันในปัจจุบันพบว่ามีหลายชนิดที่ทำให้เกิดพิษต่อไต และทำให้เกิดความผิดปกติในระบบไตได้ เช่น Acute renal failure, Nephrotic syndrome และ Electrolyte imbalance ซึ่งจะขอกล่าวถึงยาที่กลุ่มที่พบว่าทำให้เกิดพิษต่อไตบ่อยๆ และวิธีการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาจากการใช้ยา

Clinical Spectrum Drug-induced Nephrotoxicity

มีได้หลายรูปแบบ ดังนี้คือ

- Acute functional renal failure
- Renal vasculitis
- Glomerulonephritis
- Lithiasis
- Acute tubular necrosis
- Electrolyte imbalance
- Acute interstitial nephritis
- Acid-base disorder

ยาที่ก่อให้เกิด Drug-induced Nephrotoxicity

1. Antibiotics

1.1 Aminoglycoside

เป็นยาปฏิชีวนะที่นิยมใช้กันมาก ถ้าจะจัดเรียงตามความรุนแรงของ nephrotoxicity จะเป็นดังนี้ คือ Neomycin > Gentamicin > Tobramycin > Amikacin > Netilmicin > Streptomycin

Prevention and Treatment

- (1) ต้องมี indication ที่เหมาะสมในการตัดสินใจใช้ Aminoglycoside
- (2) ต้องเสาะหา risk factors
- (3) ควรเลือกชนิดที่มี nephrotoxicity น้อยที่สุด เช่น Netilmicin
- (4) การปรับขนาดของ Aminoglycoside ให้ปรับตาม creatinine clearance
- (5) ระยะหลังเมื่อรายงานการใช้ Aminoglycoside เพียง วันละครั้ง (single daily dose) โดยผลในการกำล่ายเชื้อโรคไม่แตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากยานี้ PAE (Post Antibiotic Effect)

1.2 Amphotericin B

เป็น antifungal drug ที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดแต่พิษต่อไตสูงถึง 80-90% ของผู้ป่วยที่ได้ยาเต็มขนาด

1.2.1 Acute renal failure (ARF)

ผู้ป่วยที่ได้รับ Amphotericin B พบว่ามีการเพิ่มของ Cr โดยเฉพาะในกรณีดังนี้

- มี hypovolemia
- ใช้ร่วมกับ nephrotoxic drug อื่น เช่น NSAID, Aminoglycoside, Cyclosporin A
- ใช้ Amphotericin B มากกว่า 0.5 mg/kg/day และจำนวนยาสะสมรวมกันเกิน 600 mg

Prevention

- (1) ใช้ Amphotericin B ในขนาดน้อยกว่า 0.5 mg/kg/day และรวมกันไม่เกิน 600 mg
- (2) หลีกเลี่ยงการใช้ Amphotericin B ในขณะ hypovolemia หรือร่วมกับ nephrotoxic drug อื่น
- (3) ใช้ 0.9% NaCl 1000 ml ทาง IV ใน 3-4 ชั่วโมง ก่อนใช้ Amphotericin B
- (4) การใช้ calcium channel blocker จะช่วยลด renal vasoconstriction จาก amphotericin B
- (5) เมื่อรายงานการใช้ Amphotericin B ใน phospholipid vesicle (liposome) จะทำให้เกิดพิษน้อยลง

2. Analgesic

ได้แก่ Aspirin, Phenacetin, Acetaminophen และ Antipyrine โดย analgesic nephropathy เกิดจากการรับประทาน analgesic จำนวนมากติดต่อกันนานเป็นเวลาหลายปี

Prevention

หลีกเลี่ยงการใช้ analgesic ติดต่อกันนานหลายปี โดยพบร่วมกับ analgesic สามารถทำให้เกิด analgesic nephropathy และในกรณีที่เป็นยาสูตรผสมอุบัติการเกิด analgesic nephropathy จะยิ่งสูงขึ้นและเร็วขึ้น หากจำเป็นต้องใช้ analgesic ใช้ให้ลดลง ไม่แนะนำยาที่เป็นสูตรผสม และอย่าใช้ติดต่อกันนานๆ

